

הזא רשבתי

דברי תורה מאירים כספירים, הליכות קודש וסיפורי נפלאות

ממרח הגה"ק

רבינו שבתי שעפטיל ווייס משימאני זי"ע

בעל הלכתא רבתא לשבתא ומנחת שבת

לרעת כל חי סודר

תתעלו בעצמכם להביט על הדבר כפי שהוא נראה למעלה בגבהי מרומים

(שמות כג, כ) "וראית את אחורי ופני לא יראו", כי אנו רואים כמה סיבות שונות בארץ אשר אנו מתמיהים על מה עשה ה' ככה, אבל לאחר רבות הזמן רואים ומבינים למפרע הכל כאשר לכל סיבות תכלית כוונתם, כי כולם היו הכנות כדי שתיעשה דבר גדול כזה, אבל קודם שנעשה פתגם המלך אין אנו מבינים, רק מאמינים כי בלי ספק לא דבר ריק הוא, רק ממנו טעם הדבר כמוס ונעלם, וזה האמונה טובה גדולה הוא לנו כי מקבלין שכר על האמונה. וזהו "וראית את אחורי", לאחר שנעשה תכלית הדבר תראה ותבין למפרע מה שנעשה, אבל "ופני לא יראו", קודם עשיית הדבר לא יראו ולא יבינו תכליתו, וזהו "וראית את אחורי".

המהלך בתמימות רואה אחרית דבר בראשיתו

ולפי זה יש לומר דכאשר אכן מקבלים כל דבר באמונה ובתמימות ומאמינים שכל מה דעבד רחמנא לטב עביד, אזי זוכים לראות ולהבין את דרכי ה' מלפנים בעוד שלא נתגלה תכליתו, כי מיד בתחילה כבר ברור בלי שום ספק שהכל לטובה, ואין צריך להמתין עד אחריתו כאשר יתגלה לכל.

וזהו שאמר הקב"ה לאברהם אבינו "התהלך לפני והיה תמים", רצה לומר שעל ידי שתהיה תמים ותאמין בכל לבבך שאין שום דבר רע בעולם והכל לטובה, תזכה להתהלך "לפני" ולהבין אחרית כל דבר מיד בראשיתו, בטרם שיתגלה לכל סיבתו ומטרתו² (מנחת שבת פרשת לך).

הרומז מתוך העדה הזאת ואכלה אותם כרגע (במדבר יז, י). צריך ביאור לאיזה צורך אמר 'הרומז מתוך העדה הזאת', וכי בלאו הכי לא היה אפשר לכלותם, ועיין באור החיים הק'.

אנו מתפללים על ביטול דבר שהוא רע בעינינו

יש לומר כי ידוע שמאנו יתברך לא תצא הרעות, וכל מה דעבד רחמנא לטב עביד, ובשמי מרומים רואים את הטוב הצפון בכל דבר, ורק לעינינו הוא נראה כרעה ח"ו, ולכן אנו מתפללים ומבקשים לבטל כל מה שנראה לנו רעה*, אך אם היה אפשר לעלות למרום ולראות את הטוב הגנוז בה לא היה מקום להתפלל על ביטולה, ולפי זה יש לומר שרמז הקב"ה למשה רבינו ע"ה שלא יתפלל על ביטול הגזירה כיון שהיא טובה עבורם.

וזהו שאמר "הרומז מתוך העדה הזאת", כלומר, תתורמומו ותתעלו בעצמכם להביט על הדבר כפי שהוא נראה למעלה, ותשכילו להבין שהכל אך טוב וחסד, ועל ידי זה "ואכלה אותם כרגע", כי ודאי שאם תעמוד לפני בתפלה אעשה כדברך ותתבטל הגזירה² (מנחת שבת פרשת קרח).

קודם הדבר אי אפשר להבין את הטוב שבו

(בענין זה פירש מור"ז¹ ע"פ פרשת לך): **התהלך לפני והיה תמים** (בראשית יז, א). נראה הכוונה על פי מה שפירש מורן החתם סופר זי"ע (תורת משה פר' כי תשא) מאמר הכתוב

א. בקדושת לוי (פרשת ואתחנן): "או יבואר ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר: ידוע אהבת השם לישראל, וכל המעשים אשר נעשים לישראל, וכל המאורעות אשר לישראל, הכל מאת השם" לטובה על ישראל. ואף על פי שבתחלת המעשה לא נראה הטובה, אבל סוף הטובה יהיה כי הכל לטוב לישראל, אף על פי שתחלת המעשה אינו כל כך. וזהו בקשתנו (תהלים פה, ח). 'הראנו ה' חסדך', יודעים אנו שסוף הכל הוא טובה לישראל, לזה אנו מבקשים שהטובה יתראה תיכף בתחלת המעשה. וזהו 'ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר', 'לאמר' הוא לשון אהבה, כמאמר הפסוק (דברים כו) 'וה' האמירך', כלומר שאהבתך, היינו החסד שלך עלי יתגלה עכשיו". **ובישמח משה** (פרשת כי תשא ד"ה ויאמר אהרן): "על מה שייסדו אנשי כנסת הגדולה 'ושבעינו משובך', על פי מה שמבואר בצ"ח, על הגמרא (פסחים ג) 'אטו האידנא לאו אחד הוא, אלא בעולם הזה על הטובה מברכין הטוב והמטיב' וכו', בשם **הצדיק מו"ה אפרים מגיד זצ"ל**, ותורף הדברים כי מפי עליון לא תצא הרעות, והכל לטובה, ואפילו הפורעניות אינו לרע, רק לטוב, לזכות ולהכניע להיצר הרע. אלא שהאדם אינו מבין הדבר לאשורו, ונדמה בעיניו כאילו הוא לרע לו ח"ו, וזהו שאומרים על בשורות רעות דיין האמות, שסובר שהוא מצד הדין, ולעולם הבא כולו טוב ומטיב, פירוש, שיראה למפרע שכולו היה טוב, והיה לו לברך על הכל הטוב והמטיב, עיי"ש. והנה הגם כי בדאי הקב"ה עושה טובות בכל עת, כאמרנו 'ועל ניסך שבכל יום עמנו ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת', רק שאין מרגישין בהם, כמבואר במסכת שבת (יג, ב), ואם כן אף בהטובות שאנו מקבלים מ"מ הלא סומא אין לו שובע, משום שאין רואה, וכמו ששמעתי לפרש בפסוק 'בלתי אל המלך עינינו', לכך אין לנו שביעה מהטובות, וזה בקשתנו 'ושבעינו משובך', דהיינו שיהיה לנו ניסים גלויים, והיינו 'ושמחנו בישועתך', כי מי שאינו רואה אינו יודע לשמוח". **ב. בישמח משה** (שם): "לפרש בתפלתנו 'כרחם אב על בנים כן תרחם עלינו והושיענו למען שמך', על פי דברי **הבעש"ט**, מה שפירש בפסוק 'רצון יראיו יעשה' וגו', דיש כמה דברים שאדם מתפלל מה שגורא בעיניו שהיא טוב לו, וה' יודע שאינו כן ח"ו, אף על פי כן 'רצון יראיו יעשה', ואם כי אחר כך נצמח מזה ח"ו רע, גם אז 'את שועתם ישמע ויושיעם', עכ"ל. וזהו 'כרחם אב על בנים', שאינו יודע רק מה שלפניו לעת עתה טוב לבנו, ומה שמבקש ממנו ממלא רצונו, כן תרחם עלינו למלא רצונינו מיד. ושמא תאמר הלא ידוע לפניו מה יהיה בסופו, לזה אמר 'והושיענו למען שמך', רצה לומר גם אחר זה, באופן שיהיה בתחלה ובסוף שניהם כאחד טובים, שאתה כל יכול". **ג. ידוע שהרה"ק רבי שמעון מיערוסלאב זי"ע** היה זקן מופלג, ומסופר כי פעם אחת שאלו אדם במה הארכת ימים. והשיב כי מעולם לא התרעם על קונו, ולא הרהר אחר מדותיו, כי היה ירא שמא יאמרו לו, הרוצה אתה להיווכח בצדקת הדברים, עלה נא השמימה וראה בעיניך, וכיון שלא רצה לעלות למעלה לא התרעם (ולפי זה, והמשך לדברי הת"ס, יש להמליץ על הכתוב - שם כ - 'ויאמר לא תוכל לראות את פני', שלא תוכל לראות את הטוב שבדבר קודם עשיית הדבר, כי לא יראנו האדם וחי', היינו, כי הרוצה לראות את הטוב שבגזירות, עליו לירא שמא יקראוהו לעלות למעלה לחיווכח בכך).

האזינה עמי תורתי

מספר הטלפון
לשמיעת שיעורים ודרשות
במשנת רבינו זי"ע ואחיו ראב"ד וערבי זי"ע
מספר הטלפון הוא: 0773402213

זכות השתתפות בהוצאות הגליון

לעילוי נשמת האשה החשובה והצדקנית
מרת ח'יה מרים ב"ר אברהם שמואל ע"ה
א"ח הגה"ח מוה"ר ישישכר גליק זצ"ל
נכד מרן רבינו הק' זי"ע
נלב"ע כ"ה סיון תשע"ח לפ"ק
ת.נ.צ.ב.ה.
הנוצחה ע"י משפחתה החשובה שיחיו

זכות השתתפות בהוצאות הגליון

לעילוי נשמת האשה החשובה והצדקנית
מרת ח'יה מרים ב"ר אברהם שמואל ע"ה
א"ח הגה"ח מוה"ר ישישכר גליק זצ"ל
נכד מרן רבינו הק' זי"ע
נלב"ע כ"ה סיון תשע"ח לפ"ק
ת.נ.צ.ב.ה.
הנוצחה ע"י נכדה החשובה והנעלה המו"מ בתו"ש
הרה"ח ר' יחזקאל שרגא גליק שליט"א - אנטווערפן

לקבלת הגליון

ולהשתתפות בהוצאות האדירות של הפצת
תורת רבינו זי"ע
ניתן לפנות אל הרב דוד לוי
פלאפון: 050-4156839
דוא"ל: 4156839@gmail.com
או לתרום בנדרים פלוס ע"ש "מוסדות שימאני"

ברכה לראש משביר

ה"ה ידידינו הנגיד המרומם הנעלה והנכבד רודף צדקה וחסד
לבו פתוח כאולם להפצת תורת מרן רבינו הק' זי"ע
מוה"ר רפאל שמואל ווייס שליט"א - פלעטבוש
נכד הגאון רבי רפאל שמואל ווייס זצ"ל רב דק"ק דזאמייקא
בקווינס
בנו בכורו של מרן רבינו זי"ע
אשר נשאו לבו להרים נדבה הגונה ומכובדת להוצאות הגליונות
זכות אבותיו הקדושים יגן עליו ועל כל משפחתו

זכות השתתפות בהוצאות הגליון

לעילוי נשמת הגאון הקדוש המפורסם
רבי יעקב פראגער זצוק"ל
בן הרה"צ רבי מרדכי זצ"ל
אב"ד אדא ופעטראוואסעללא בעל שו"ת שאילת יעקב
נלב"ע כ"ה סיון תשע"ח לפ"ק
ת.נ.צ.ב.ה.
הנוצח ע"י יצ"ח משפחת פעלדמאן החשובה שליט"א

◆ מעניינא ריומא ◆

הדומ"ץ הרה"ג ר' מאיר לוי שליט"א

מלאכת שבת על ידי גרמא

"לא תעשה כל מלאכה" עשייה ולא גרמא * למה חייבה תורה בזורה על אף שאינה 'מעשה' האדם * עיקר מלאכת זורה ע"י גרמא * שיטת המג"א בזה * שיטת אבן העזר שכל נעשית מחשבתו הוי מלאכת מחשבת

והקשו בגמרא על דברי ר' יוסי שאוסר בכלים מלאים מים כיון שיתבקעו ויגרום כיבוי, הרי כתיב "לא תעשה כל מלאכה" עשייה הוא דאסור גרמא שרי, ותידעו מתוך שאדם בהול על ממונו לא שרית ליה אתי לכבוי.

למה חייבה תורה בזורה על אף שאינה 'מעשה' האדם

נמצא דמלאכה הנעשית בגרמא פטורה, ואילו בבבא קמא אמרו (הובא לעיל) אמרו, "ת"ר ליה ולבתה הרוח, אם יש בלבוי כדי ללבותה חייב ואם לאו פטור, אמאי פטור, ליהוי כזורה ורוח מסייעתו וכו', רב אשי אמר כי אמרינן זורה ורוח מסייעתו ה"מ לענין שבת דמלאכת מחשבת אסרה תורה, אבל הכא גרמא בעלמא הוא וגרמא בנזקין פטור".
א"כ לכאורה יש סתירה בין הגמ' במס' שבת דרק עשייה אסור (מה"ח) וגרמא פטור, ואילו בגמ' ב"ק אמרינן מלאכת מחשבת אסרה תורה ואפילו אם היא גרמא.

עיקר מלאכת זורה ע"י גרמא

והנה הרא"ש (סי' יא) ביאר דברי הגמ' בחילוק בין מלאכת שבת לחיובי נזיקין, "דהתם מלאכת מחשבת אסרה תורה אע"פ דלא הוי אלא גרמא בעלמא בהכי חייבה תורה, כיון דמלאכה זו עיקר עשיית מלאכת זורה ע"י רוח, אבל הכא גרמא בעלמא וגרמא בנזקין פטור".

ומבואר בדברי הרא"ש דמלאכת זורה כך היא שבאה בצירוף הרוח, ועל כן חייב עליה במלאכת שבת, כי במלאכת שבת החיוב משום מלאכת מחשבת אסרה תורה.

ולפי זה סרה הקושיא דדוקא במלאכת זורה דזהו צורת המלאכה אמרינן בה מלאכת מחשבת אסרה תורה, משא"כ בכיבוי הדליקה ע"י שהכלים מלאי המים יתפוצצו מהאש, ויכבו הדליקה, כיון שאין עיקר המלאכה באופן זה, הוי גרמא בעלמא, ואינו בגדר לא 'תעשה' כל מלאכה ופטור.

שיטת המג"א

והנה במג"א (אורח סי' רנב ס"ק כ) כתב בענין ישראל הנותן חטים בשבת לתוך ריחיים של מים, והריחיים טוחן מעצמו פטור הישראל, עד שיטוחן הישראל עצמו בריחיים של יד,

וכתב שכן משמע בתוספות (שבת יח, א ד"ה ולימא).

ותואמים הדברים לדברי הרא"ש הנ"ל, דרק מלאכת זורה שהמלאכה כך היא, מה שאין כן מלאכת טוחן שדרכה להיעשות על ידי האדם עצמו, שהאדם הוא הטוחן, איז באופן שאדם רק מניח חטים בריחיים של מים, והריחיים הם הטוחנים, הוי האדם רק גורם ופטור¹.

ועיין עוד במג"א (סי' שכח ס"ק נג)² בענין הנחת עלוקה (בלע"ז פייאפקע, סוג תולעת המוצצת דם מהבשר, ומניחים אותה על גוף האדם לצורך רפואה) על גוף האדם להוציא דם, והוא מלאכת חובל, שם מבאר המג"א שנחשבת המלאכה כמעשה האדם ולא כגרמא, משום שהעלוקה נחשבת ככלי משחית ביד האדם, וכמו סכין שביד האדם, שבדאי נחשב כמעשה ולא כגרמא.

האבן העזר - נעשית מחשבתו הוי מלאכת מחשבת

ואילו האבן העזר (סי' שכח סמ"ח) כתב להוכיח דהעמדת עלוקה למצוץ הדרך אינו נחשב מעשה האדם, אלא שאע"פ חייב משום חובל, ותמצית דבריו לענין שבת כך היא, עפ"י מה שכתב לבאר דברי הגמ' באה דלעיל במלאכת זורה דמלאכת מחשבת אסרה תורה, פירוש דעל כן הזורה ורוח מסייעו חייב, אע"פ שהרוח בירר הפסולת מהחטים, הוא משום דמחשבתו לברר מתוכו הפסולת, ונעשית מחשבתו, אך שהרוח מסייעו חייב דהא נעשית המלאכה על ידו.

וכתב "ולפי זה נתברר בעלוקה דעיקר מחשבתו שהעמידה, כדי שתעשה חבורה באדם ושתמצוץ דמו, דמלאכה גמורה היא", והאריך שם עוד.

ביאור דבריו דגם אם אין האדם עושה המלאכה בידים, אלא כמו בזורה והרוח מסייעו, או מעמיד העלוקה והעלוקה מפרקת הדם מגוף האדם, כיון שמחשבתו בפעולה זאת כדי שתיעשה מלאכה הוי מלאכת מחשבת במלאכה זו וחייב.

וחולק בזה על מה שהתבאר לעיל מדברי הרא"ש דדוקא בזורה שעיקר מלאכת זורה כך היא, שאין האדם עושה המלאכה ממש אלא זורקו ברוח והרוח מפריד הפסולת וכו', והאבן העזר סובר דבכל מלאכה כך היא שאם האדם עושה פעולה וע"י פעולה יוצא המלאכה אע"פ שהיא בגרמתו ולא מעשה האדם ממש, כיון שהאדם התכוון כך לעשות המלאכה הוי מלאכת מחשבת אסרה תורה.

וכתב דגם בטחינת חטים בריחיים של מים בשבת, אף שהמים טוחנים ולא האדם, אע"פ אסור ליתן חטים מן התורה וכו', והוי מלאכת מחשבת, ודלא כדברי המג"א (סי' רנב) שכתב דאסור מדרבנן, מידי דהוי זורה ורוח מסייעתו דמלאכת מחשבת אסרה תורה (עיי"ש).

סיכום הדברים, שנחלקו המג"א והאבן העזר בכל המלאכות שעיקר המלאכה אינה בדרך של גרמא אלא במעשה ממש, מה הדין כשאדם יעשהו בדרך של גרמא, ומחשבתו להביא למלאכה זאת. לדעת המג"א עדיין גרמא היא ומוותרת מה"ת, ולדעת האבן העזר הוי מלאכה גמורה כיון שמחשבתו על כך מלאכת מחשבת אסרה תורה.

מלאכה הנעשית על ידי גרמא, האם אסורה מן התורה:

א. מלאכה שעיקר עשייתה ע"י גורם כמו זורה, מבשל, ועוד.

ב. מלאכה שעשייתה בפעולת האדם, אך דרכה גם כן להיעשות ע"י גורם, כמו חורש וטוחן.

ג. שאר מלאכות שעשייתן בדרך כלל בפעולת האדם, ועשהו ע"י גרמא.

במאמר זה נתחיל בס"ד לעסוק בדין מלאכת שבת הנעשית ע"י גרמא, אם אסורה מה"ת או מדרבנן, אשר עסק בה מרן זי"ע רבות בספרו **הלכתא רבנא לשבתא** באריכות גדולה לבאר הדין במלאכות רבות, כי אין דין כל המלאכות שוות אלו לאלו ולא ראי זה כראי זה, מכמה וכמה סיבות שיתבאר א"י.

והנה כל סוגיא זו רחבה ועמוקה עד מאד והרבה אופנים ושיטות יש בה, אך כמוכּן שאין מקומה עלי גליון להאריך בכל אלו, ובדברינו נשתדל לנגוע באפס קצה, וליהנות ממנה ולו בכדי טעימה.

ואנו תפילה לא-ל עליון שנזכה לרדת לעומקה של הלכה לאמיתיה של תורה מתורת רבינו זי"ע, ולא יצא ח"ו מכשול מתחת ידינו.

אך טרם נצלול לדבריו העמוקים בהכרח להקדים במקצת מהכללים המובילים סוגיא זו, ולכן נלקט קצת פירוים מדברי מרן בכמה מקומות בענין, ואח"כ נעיין במקור הדברים בגרא וקצת מהראשונים והפוסקים, השייכים לזה.

פתח דברינו יאיר בדברי מרן בהלכתא רבנא לשבתא (ח"ב סי' יג)³ **"ונחזי דהנה ג' סוגי גורם במלאכת שבת, א' מלאכה שעשייתה ע"י גורם, וכמו זורה צידה בישול, (ויבאר להלן).**

ב' מלאכה שעשייתה גם ביד, אך דרכו לעשות ע"י גורם, וכמו חורש, דהיינו חרישה בידים, אך הדרך גם לעשותה על ידי בהמה.

ג' ישנו חילוק אם (המלאכה) מתחיל מיד או לאח"כ, וישנו בזה חילוקים וחילוקים, דהא הלכות שבת הם כהררים התלוים בשערה" וכו' (ע"כ).

כלומר ישנם כמה וכמה מלאכות שאין האדם עושה המלאכה בפועל ממש, אלא שפעולתו 'גורמת' שהמלאכה תיעשה מעצמו או ע"י דבר אחר, ולדוגמא הביא מרן ג' מלאכות.

א. מלאכת זורה, והיא גמרא מפורשת (ב"ק פ"א, א), "ת"ר ליבה ולבתה הרוח, אם יש בלבוי כדי ללבותה חייב ואם לאו פטור, אמאי פטור, ליהוי כזורה ורוח מסייעתו וכו', רב אשי אמר כי אמרינן זורה ורוח מסייעתו הני מילי לענין שבת דמלאכת מחשבת אסרה תורה, אבל הכא גרמא בעלמא הוא וגרמא בנזקין פטור".

פירוש, אדם שהדליק אש, והאש הגיעה לשדה חבירו ע"י הרוח, ולולא הרוח לא היה בכוח האש עצמו להגיע, פטור המדליק מנזקין האש. והקשו בגמ' מאי שנא ממלאכת זורה, שהאדם זורק החטים המעורבים עם הפסולת דהיינו הקש, הסובין וכו' לאוויר, והרוח מפריד הפסולת ומפריחן הלאה והחטים מתבררים ונופלים לארץ, והאדם חייב משום מלאכת זורה.

ותירץ רב אשי, "כי אמרינן זורה ורוח מסייעתו הני מילי לענין שבת דמלאכת מחשבת אסרה תורה, אבל הכא גרמא בעלמא הוא וגרמא בנזקין פטור".

פירוש, כלפי שבת מלאכת מחשבת אסרה תורה, ולא איכפת לן שזה רק גורם, משא"כ בניזקין אינו חייב על גרמא.

ובהמשך יתבאר בס"ד כמה דרכים בביאור חילוק זה שתירצה הגמ' כאן במלאכת זורה, ודברי גמ' אלו וביאורם מהווים כמה יסודות גדולים בכל סוגיות גרמא במלאכת שבת.

ב. מלאכת צידה, שאדם מניח מצודה והבהמה ניצודת בתוכה⁴. **ג. מלאכת בישול,** שהרי אין האדם מבשל בעצמו אלא מניחו ע"י האש והאש מבשל.

עוד כתב מרן (ח"א תקירה א - הזורע), **"כל ענין זריעה ע"י גרם הוא וכו', דהא קודם ג' ימים אינו קולט בקרקע כמאן דמנח בכדא דמי" וכו'.**

ביאור הדברים, דהנה הזורע זרעים בארץ, אין הזרעים נשרשים בקרקע אלא אחר זמן של כמה ימים וכדומה, וכיון דעיקר הזריעה היא הקליטה וההשרשה, וזה אינו מיד אלא בהמשך, א"כ אינו אלא גורם. כי אילו היינו אומרים שמלאכת זורע היינו עצם הכנסת הזרע בקרקע, א"כ הוי פעולה גמורה כי זה באמת פעולת האדם, אך כיון שהמלאכה נחשבת הקליטה וההשרשה, וזה אינה נעשית מיד כשהאדם מכניס הזרעים לקרקע, א"כ פעולת האדם כלפי ההשרשה אינה אלא בגדר גורם⁵.

ובסיום דבריו במלאכת זורע כתב, **"וצ"ע אם ללמוד הימנו שאר מלאכות אם אצל שאר גם גורם חייב".**

"לא תעשה כל מלאכה" עשייה ולא גרמא

ועתה למקור הדברים בגמ' וקצת מהפוסקים (הביאם מרן בהמשך), ראשית דבר במס' שבת (קכ, א) במשנה "עושין מחציה בכל הכלים בין מלאין בין ריקנים בשביל שלא תעבור הדליקה, רבי יוסי אוסר בכלי חרס חדשים מלאין מים לפי שאין יכולין לקבל את האור והן מתבקעין ומכבין את הדליקה"⁶.

א. מרן עוסק שם באריכות בענין עשיית מלאכה ע"י שעון שבת שהכינו מערב שבת, ודן שם בענין מלאכה הנעשית ע"י גרמא. **ב.** אכן מלאכת צידה יש בה כמה אופנים ואיכ"ל, וכוונת מרן כאן לומר באופן כללי לגבי מלאכת צידה, שפעמים רבות, ושמה אפילו רוב פעמים, הצידה נעשית ע"י גרמא, ויתבאר א"י בהמשך. **ג.** בהמשך יתבאר א"י מה שיש מי שסובר שהמלאכה היא ההכנסה לקרקע, אך הרבה כתבו שהמלאכה היא ההשרשה. וכן הוא דעת מרן, והוכיח מן מלשונות הראשונים עיי"ש, ויתבאר בהמשך. **ד.** פירוש, כשיש דליקה ח"ו באופן שאין חשש פיק"ו, שאסור לכבות הדליקה בידים, יש צעה לחצוץ בין מקום הדליקה כדי שהיא לא תתפשט ח"ו. **ה.** בהמשך המאמרים נביא א"י מה שכתב מרן על דברי המג"א בריחיים. **ו.** בדין איסור להניח על המכה דבר המושך דם מהמכה דהוי מפרק, וכ' שם המג"א וזה לשונו בקצרה "רש"י פ' במניח דבר המושך דם וליחה דהוי ליה חובל והוי אב מלאכה משום מפרק, וכן כ' הגה' מיימוני (פ"א ה"ו אות א) וזמ"ל רש"י משמע דדוקא כמשהדק בגמי וכו' דהוא עביד מעשה, אבל כשמניח עליה וכו' איהו לא עביד מיד, וא"כ כל שכן מעמיד עלוקה וכו' הוי שבות (ולא מלאכה), אבל בזבחים משמע דכשנתכוין להוציא דם הוי מלאכה, אפילו אין מהדוק, ובסנהדרין כ' דהוי כתוקע סכין בבטנו ולא גרמא הוא שהרי כלי משחיתו בידו, וכו'.

♦ הושיענא ציון הבינונית ♦

מושיב יחידים ביתה מוציא אסירים בכושרות

בהתעוררות גדולה וברגש רב נעמד תיכף להפיל תחינה לפני מלך שומע תפלה.

הוא ניגש מול ארון הקודש באימה לשכך כעס וחימה, שפך את לבו בתפילות ותחנונים, הפציר וביקש רחמים לישועת חבירו אשר עיניו בו תלויות ומייחלות, ואין לו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים.

*

כיון שחש בגודל השעה, והרגיש כי שערי רחמים נפתחו לישועתו של ישראל, עלתה בזכרונו מצוקתו הגדולה של ידיד נוסף השרוי אף הוא בצער, מחמת כמה מצאצאיו שעדיין לא מצאו את זיווגם, וכבר שנים רבות שהם יושבים ומצפים לישועת ה'.

מי יכול לשער את צערם ועגמת נפשם של ההורים שבניהם מצפים לישועה ואינה, ונראה כאילו חומת ברזל מפסיקה ומונעת את תפילותיהם מלעלות השמימה.

ר' אברהם ניצל איפוא את שעת הכושר, הוא תינה את צרתם, ושפך תפילות עבורם למען ירחמו עליהם מן השמים ובמהרה יזכו לראות את ישועתם.

*

משסיים את תפלתו ויצא את האוהל הק', שם פניו אל ביתו נאוו קודש של מרן ז"ל, בו עסק מרן בתורה בקדושה ובטהרה, בו בירך את בני ישראל ברכות אשר לא שבו ריקם, בו נגלו לפניו כל תעלומות וחזה מראות נשגבות, בו פעל ישועות וחולל ניסים ונפלאות בכח תורתו וקדושתו הנשגבה.

לאחר שביקר באותו מקום קדוש, להתקשר ולהתדבק בקדושת מרן ז"ל, יצר קשר עם ידידו ר' יצחק היושב בבית המעצר, וסיפר לו את כל אשר קרהו ואת פרשת הספר שנפתח לפניו אודות כח הצדיקים אשר בארץ המה.

חש ומרגיש אני בוודאות שפעלתי עבורך ישועה, בישר לו ר' אברהם בהתרגשות גדולה, **לבי סמוך ובטוח בישועתך.** הם סיימו את שיחתם בצפייה דרוכה לישועת ה' אשר בוא תבוא.

*

כפי שאמר לו העו"ד כן היה, באותו יום נלקח ר' יצחק אל בית המשפט להיות נוכח בעת שידונו בענינו. אף אחד לא ציפה למה שהתרחש שם.

השופטים נכנסו אל אולם בית המשפט בכבוד ראש, לאחר דיון קצר הכריז השופט בקול נחרץ, כי היות והשלטונות לא המציאו לידיהם את המסמכים המפליילים עד היום, הריהו משוחרר לאלתר והוא חפשי ללכת לדרכו.

השמועה עשתה לה כנפיים, השמחה גאתה שחקים, כל מכיריו של ר' יצחק שישו ועלצו כשפיהם מלא הודאה לה' כי הוציאו מן המצר למרחב.

על אחת כמה וכמה ר' אברהם, שזכה להיות השליח הטוב ועל ידו נתגלגלה הישועה, לא ידע את נפשו מרוב שמחה וחדוה, לאחר שזכה להתגלות כח הצדיקים במיתתם יותר מבחייהם.

אם סבר ר' אברהם כי בכל הסתיים הענין, אזי לא עברו שלשה ימים, וביום ראשון שלאחר השבת נפעם ר' אברהם לשמוע כי בנו הגדול של ידידו שציפה לישועתו שנים רבות, ועבורו נשא תפלה על קברו של מרן בשימאני, מצא סוף סוף את זיווגו ובא בקשרי שידוכין למזל טוב ובשעה טובה ומוצלחת.

לקיים מה שנאמר (תהלים סח, ז) "אלקים מושיב יחידים ביתה" (אדם יחיד ואשה יחידה, והוא מזווגם יחד ומיישב מהם בית. רש"י סוטה ב, א) מוציא אסירים בכושרות.

וללמדך מה גדול כח הצדיקים אשר "אחר פטירתם מתעלים להיות כמלאכי אש ומכל מקום מליצים טוב על ישראל ומבקשים רחמים על הפרט ועל הכלל, דהא נוהגין לפקוד מקום קבורתם כדי לעורר רחמים" (מפי בעלי המעשה שליט"א).

טובים המה, יחידו נסעו פעמים רבות לרגל עסקיהם, בין המדינות בהן התעסקו היא מדינת אונגאריה, בהיותם שם היו מנצלים את ההזדמנות להשתטח על קברי הצדיקים הקדושים אשר בארץ המה.

כמה פעמים כבר זכו להשתטח על הציון הק' של **מרן רבינו ז"ל בשימאני** ומקושרים הם אליו ברוחם ונשמתם. באותו יום, יום חמישי בשבת, שהה ר' אברהם שוב במדינת אונגאריה, וכיון שידע כי יום גורלי הוא היום, ועתידו של ר' יצחק תלוי ועומד על כף מאזניים, לא חסך

ציון קדשו של מרן ז"ל

כל טורח, וקם ונסע לעבר העיירה שימאני להשתטח על קברו של אותו צדיק ולהתפלל בעד חברו הנתון בצרה ובצוקה.

בהגיעו אל האוהל הקדוש, פגש שם מנין יהודים מהעיר וויינ, שבאו לפקוד את הציון כדרכם מפעם לפעם.

הוא נטל לידו את הספר החדש **מנחת שבתי** שיצא לאור זה לא מכבר, ופתח אותו כדי להגות במשנתו של הצדיק השוכן שם כדי לעורר את זכותו בטרם יבוא להעתיר לדבר ישועה ורחמים.

באורח פלא נפתח הספר בפרשת השבוע, פרשת משפטים, בדיבור המתחיל "הנה אנכי שולח מלאך לפניך", בו מבאר מרן כי "צדיקים אחר פטירתם מתעלים להיות כמלאכי אש ומכל מקום מליצים טוב על ישראל ומבקשים רחמים על הפרט ועל הכלל, דהא נוהגין לפקוד מקום קבורתם כדי לעורר רחמים...".

"ועל כרחק הטעם בכל זה, מפני שתחילה היו בני אדם ונהפכו להיות כמלאכים, על כן יש להם מעלה יתירה על שאר מלאכים שיכולים להמליץ טוב על ישראל ולגרום להם מחילת עוונות, דאף על פי שכבר מתו ומתים לאו בני מחילה נינהו, מכל מקום צדיקים במיתתם קרויים חיים, ולכן נחשבים מצד אחד בני אדם חיים ויש להם ויש להם כח להביא לידי כפרה ומחילת עוונות".

ר' אברהם היה כאיש נדהם, הן זאת מטרת ביאתו הנה, לעורר רחמים בזכות הצדיק הטמון פה, ולבקש שהצדיק הזה אשר בחיים חיותו פעל ישועות ונפלאות ונוראות לבני ישראל, אף עתה ימליץ טוב בעד ידידו ר' יצחק היושב בעמק הבכא, למען יצא מאפילה לאור גדול.

אין זה אלא אות מן השמים כי השעה הזאת היא שעת רחמים ועת רצון מלפני אבינו שבשמים, ויש בכוחו עתה להמשיך ישועה מן השמים.

לא זכורה לו התגלות אלקית כזאת, השי"ת בעצמו פותח לו פתח ומזמין אותו לעורר רחמים רבים על אחיו מבני ישראל הנתונים בצרה ובשביה.

ר' יצחק ישב אפוף מחשבות, חרד מחמת הבאות, היום הזה הוא יום גורלי ומכריע ביותר מה יהיה בעתידו.

הדאגה והחששות איימו להכניעו, הוא הרגיש חסר אונים, מי יודע מה יעלה בגורלו, היכן יכלה את שנותיו הבאות. מה יהא עם בניו ובני משפחתו, הן נפשות ביתו תלויות בו.

*

הכל החל לפני כחודש ימים, כהרגלו נסע אל עבר מדינת הים לצורך פרנסתו לכלכלת בני משפחתו. כשבני ביתו מלווים אותו בתפילותיהם להצלחתו, בצפייה לחזור ולהתראות תוך ימים או שבועות מספר.

ברם, איש לא שיער את אשר עומד להתרחש, בהגיעו אל אותה מדינה ציפו לו שומרי החוק דשם, אסרו אותו על אחר והכניסוהו לבית מעצר.

שם התבררה לו סיבת מעצרו, כי זמן רב קודם לכן האשימו אותו השלטונות בעבירה על חוקי המדינה, ואם כי בשעתו הצליח בחסדי שמים להשקט ולהשתיק את הדבר כאילו לא היה, עתה התעורר הענין והשלטונות החליטו להעמידו לדין ולאסור אותו לזמן ממושך רח"ל.

כדי למצות עמו את העונש בפועל היה עליו לעמוד לדיון בבית המשפט, שם דינו בענינו ובעונש אשר יושת עליו. בית המשפט נתן לאנשי השלטון ארכה שלשים יום, בהם עליהם להמציא לידיו את תיק המסמכים המפליילים שנאספו בשעתו כדי לחרוץ את דינו.

כשבמשך הזמן הזה, עד שסיימו השלטונות את מלאכתם בהמצאת המסמכים, נשללה ממנו חרותו והוא נכלא בבית המעצר. בבת אחת, ללא שום הכנה מוקדמת, הושלך לבית האסורים, שם יכלה עד להודעה חדשה.

העולם חשך בעדו, הוא חש כאילו השמים נפלו עליו, עבדו נעצר הכל מלכת, הוא חישוב לקרוס תחתיו. מה יעשה כאן בדם בין נכריים, רחוק מבני משפחתו, רחוק מחבריו, רחוק מבני קהילתו, יהודי אחד בין גויים, כבשה אחת בין שבעים זאבים. ללא תנאים גשמיים ראויים, ללא בית המדרש, ללא חבורת, וללא כלום.

הבשורה המרה היכתה את בני משפחתו כרעם ביום בהיר, ידידיו ומכיריו הוכו בתדהמה על צרתו הגדולה של ידידם שנעצר בארץ נכר ללא מכר וגואל.

מיד בהגיע השמועה החלו כל מכיריו ומכיריו, ואף אלו שלא, להעתיר תפילות בעדו, ולשפוך תחנונותיהם לפני שוכן מרומים שיחוס וירחם עליו ועל בני משפחתו ויוציאו לחפשי.

כשבמקביל נכנסו העסקנים לעובי הקורה ועשו מאמצים אדירים לחלצו ממיצר, כשהם מנסים להפעיל את כל מי שרק יתכן שיש בכוחו לפעול בדבר, תוך שאינם חוסכים שום מאמץ לפדותו מן השבי.

אבל ללא הועיל, פעולותיהם לא נשאו פרי, כל מאמציהם עלו בתוהו, ולא היה בידם להועיל מאומה.

כל יום שעובר מחזק את החשש מן הבאות, כל שבוע נוסף מדחיק את התקוה ומגביר את הייאוש מן הישועה.

לא יום אחד ולא שני ימים, לא שבוע אחד אף לא שבועיים ימים, ישב שם בגפו, אלא זה לו חודש שלם בו הוא יושב בדד בניכר, מאחורי מסגר וברית, ללא שום שמץ של מושג מאין תבוא ישועתו.

היום הזה, לאחר שבילה שלשים יום בבית האסורים, בא אליו עורך דינו וסיפר לו, כי היום הסתיימה הארכה שהעניק בית המשפט לשלטונות, והוא עומד להילקח לבית המשפט שם יפסקו מה יהא נעשה בדינו.

אין מילים שיוכלו לתאר את החשש הנורא מן ההכרעה העומדת ליפול עליו. היה נראה כי אפסה כל תקוה, בדרך הטבע לא נראה אור בקצה המנהרה, ולא נמצא שום קצה חוט שיוביל להצלתו מגורלו.

*

ידיד נאמן יש לו לר' יצחק, ר' אברהם נקרא לו. ידידים

♦ הביטוי אל צור חוצבתם ♦

הגה"ק רבי יעקב פראגער זצוק"ל אב"ד ארא ופעטראוואסעללא בעל שו"ת שאילת יעקב ~ ב"ז סיון תרע"ה לפ"ק

גם בן אחותו מרן רבינו הק' משימאני זי"ע נשא ונתן עמו הרבה בדברי תורה, כפי שהוא מזכירו בשאילת יעקב ח"א סימן נא: "נשאלתי מן אחותי הבקי עצום מו"ה שבת וייס נ"י וכעת הוא הה"ג אב"ד דק"ק שימאני יע"א" (על דבר תסירת הש"ס, במגילה כ"ח אמר רבי יוחנן אסור להסתכל בצורת אדם רשע, שנאמר כאלשע' אם אביט אליך ואם אראיך, ובפסחים ס"ו אמר ריש לקיש, כל הכועס אם נביא נבואות מסתלקת ממנו, שנאמר 'אם אביט אליך ואם אראיך, ואמר אחר כך 'קחו לי מנגן ויהי כנגן המנגן ויהי עליו דה', ולרבי יוחנן הג"ל היה מחוייב לעשות כן). וכן בחלק ב' סימן ס"ו: "להה"ג בקי עצום בן אחותי מו"ה שעפטל ווייס נ"י רב בשימאני".

ברכת החודש לאיש מקודש

להלן שנים ממכתבי מרן אל דודו השאילת יעקב:

ב"ה פרעשבורג יום ג' לסדר כתית למאור להעלות גר תמיד נזר"ת לפ"ק

שפעת שלומים, מגבהי מרומים, וחיים נעימים יהיו תמים, על ראש צדיק תמים קודש הילולים ימיו יהיו מאה ועשרים שנים. ה"ה הרב הגאון המובהק ע"ה פ"ה נ"י ציס"ע קש"ת רבי יעקב הלוי פראגר אבדק"ק אדא וגלילות גרו יאיר ויופיע כאור שבעת הימים.

בראש אמיר בחצני אעמר מלא כפי מז"ט וברכה והצלחה... לבית דודי גאון יעקב סלה, וכן יבורך גבר גברא בגוברין בברכה גדושה לכל מילי קדושה, במעולה שבברכות, יזכה לשובע שמחות, בברכה המושלשת בתורה, ביתו בית צדיק יתמלא תמיד אורה, בית הדר"ג דודי המוכתר בכתר תורה, וכל ברכת חז"ל בש"ס ומדרשים יתקיימו בו כאות נפשו הטהור' ונפש ב"א (בן אחותו) המעתיק ע"ו. ועתה שואל אני שאלה קטנה מאת אדוני דודי הדר"ג נ"י יורני בה את אשר אעשה... ע"כ הערות הקלושים וחלושים, ונא ימחול כבוד הדר"ג דודי נ"י אם אפשר להודיעני דעתו הרמה בזה.

ובזה אסיים מכתבי בברכה שמורה בכל וארוכה להדר"ג עוסק בתורה מערכה מול מערכה לו ולביתו ולכל משפחתו הי"ו. דברי ב"א הנאמן המכבדו כערכו הרם והנשא (מקום החתימה)

ב"ה מוצאי ש"ק צו תרנ"ד לפ"ק

שובע שמחות, יחוג חג המצות, כבוד דודי הרב הגאון הגדול בקי בכל חדרי תורה צדיק יסוד עולם ע"ה פ"ה קש"ת מו"ה יעקב פראגר הלוי אב"ד דק"ק אדא והגליל יצ"ו

מכתב קדשו קבלתי בעתו ובזמנו, וברכתי מאז ברכת הודאה שהג' זוכר עלי, וברכת הטוב והמטיב ברכתי שנית כאשר קבלתי מכתב מאחי הגדול בתורה ויראה צדיק האמתי כמוה"ר משה נ"י ברכתי ברכת החודש לאיש מקודש, והנה מקדם אכתוב הערות שיש לי בענין זה יא"ח הערות בענין שנשאלתי לחות דעתי דעת פעוטות, שנשאלתי לפני איזה שבועות בענין טעלעגראפירען בשבת אם שרי בשבת או לא, והנה לא אמרתי עוד... כי ידעתי דברי חז"ל (פסטה כב, א; ע"ז יט, ג) 'רבים חללים הפילה', ורק נוקד אני כתלמיד המרשים מקומות לפני רבו ורמיזה שרי.

והנה אין לי ספרים פה, וגם אין לי חבר, וכל זה אני כותב בע"פ מה שהעלתה מצודתי במושכל הראשון, כי ערב שבת קבלתי מכתב מאחי מו"ה משה נ"י ואתו הסליחה אם שגיתי, דברי הכותב מוצאי ש"ק באישון לילה וסדר צו תרנ"ד לפ"ק. ב"א מכבדו ומוקירו כערכו הרם (מקום החתימה)

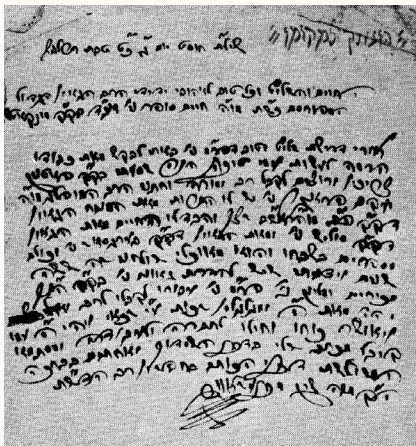
כי יצוה את בניו ואת ביתו אחריו

מ"ה שנים ישב על כס הרבנות בעיר אדא, עד ליום כ"ז סיון שנת תרע"ח לפ"ק, בו נתבקש לישיבה של מעלה והחזיר את נשמתו ליוצרה בקדושה ובטוהרה בשנת ע"ה לחייו, כשהוא מותיר אחריו ברכה את ספריו הגדולים שו"ת שאילת יעקב ותורת יעקב עה"ת.

השאילת יעקב כתב בצוואתו: "ואני מבקש ואתחנן בכל כוחי מכל זרעי וזרע זרעי עד עולם שיתאמצו בכל כוחם שיהיו כל זרעם וזרע זרעם עד עולם כולם צדיקים וקדושים עובדי ה' בתמימות כי זה כל אדם".

הוא אכן זכה להשאיר דור ישרים מבורך, דורות ודורי דורות מפוארים בכרם בית ישראל, הלא הם:

- א. בתו מרת לאה ע"ה, בעלה בזו"ר הרה"ח מו"ה יוסף היימפעלד ז"ל מחוסט. בעלה בזו"ר הרה"ח מו"ה מאיר רוזנפעלד ז"ל מטעגלאש. ב. בנו הרה"ח מו"ה חיים פראגער ז"ל מראשי הקהלה בסיגעט. ג. בנו הרה"ח מו"ה שמואל בנימין (חאלף) פראגער הי"ד מפאקש. ד. בתו פיגלה, נפטרה בימי עלומיה. ה. בנו הגאון מו"ה צבי הירש פראגער זצ"ל אב"ד פאפראד (בנו מו"ה אשר אנשיל פראגער ראה"ק דמארהעלי היה חותנו של הגאון ר' אפרים פישל קליין אב"ד מאראש-וואשארהעלי).
- ו. בתו מרת גיטל ע"ה, אשת הנה"ח מו"ה צבי פישער הי"ד מראשי הקהלה בסאטמאר. ז. בנו הנה"ח משה ז"ל. ח. בנו הרה"ח מו"ה מרדכי פראגער ז"ל. ט. בתו מרת ח'יה פיגלה הי"ד, אשת הנה"ח מו"ה אהרן אלי' אדלער ז"ל מניגרעשט. י. בנו הגאון מו"ה שלמה ברוך הי"ד אב"ד פעטראוועסללא (חותנו של הנה"צ רבי לוי יצחק גרינוואלד זצ"ל אב"ד צעהלים). יא. בתו מרת מייקה ע"ה, אשת הרה"ח מו"ה יוסף אריה פעלדמאן זצ"ל מסאטמאר (בין צאצאים נמנים חתנם כ"ק אדמו"ר העקיב אביהם מסאדיגורא זצ"ל, הרה"ח ר' אפרים פישל פלדמן [אבי הנגיד הרה"ח ר' חיים משה פלדמן חותנו של כ"ק אדמו"ר העטרת ישראל מסאדיגורא זצ"ל, והנגיד ר' יעקב פלדמן], הנגיד ר' ישכר דוב רייכמן מטורנטו), (מאמרו זה נערך ע"פ קונטרס אהל בריינדל שבארש הספר תורת יעקב עה"ת. ש"ל ע"י כולל ומתיבתא מהר"ם שיק)

אגרת המהר"ם שיק אל המחנה חיים בו הוא מבקש להמליץ על השאילת יעקב לקבלו לרב

הגה"ק רבי יעקב פראגער זצוק"ל נולד לאביו הרה"צ רבי מרדכי פראגער זצ"ל - זקינו אבי אמו של מרן זי"ע משימאני - בעיר פרעשבורג ביום י"ט מנחם אב תר"ג לפ"ק.

בצל שרי התורה והחסידות

השאילת יעקב שקד על התורה לילות כימים בישיבתו של הגה"ק הכתב סופר זי"ע בפרעשבורג, והוא היה רבו המובהק שממנו קיבל את מרבית תורתו והיה אדוק בו בכל נימי נפשו כמעט לא זה ידו מתוך ידו. אף רבו חבבו כבנו, כלשונו בדברי הספדו עליו "איך אהבתו עזה אלי וקראני בנו".

בימי בחורו אף נהג מפעם לפעם לקבל פני צדיקי וגדולי הדור שבימו, והיה מציע לפניהם מה שנתחדש לו, כמו שכתב בשו"ת שאילת יעקב (ח"א סי' לב אות ג): "ובימי בחרותי בשנת תרכ"ה זכיתי לקבל פני קדשו של מרן הגאון רשכבה"ג מו"ה חיים הלברשטם [בעל הדברי חיים מצאנז] זצוק"ל זי"ע וכבדני לומר לפני ד"ת ואמרת"י וכו'. ובתשובה אחרת כתב (סי' כח): "והצעתי זה לפני הגה"ק אבד"ק סיגעט וקלסיה מאד מאד וכן הרבה גדולים קלסוהו מאד".

חננה דבי נשיאה

בהגיעו לפרקו דברו בו נכבדות והציעו לפניו את בתו של הגה"ק מהר"ם שיק זי"ע, ומסופר, שרבו הכתב סופר שלחו לחוסט אל המהר"ם שיק כדי שיכול לתהות על קנקנו, הוא הגיע לבית מדרשו, בעת שהרצה את שיעורו לתלמידיו. כשהבחין בו המהר"ם שיק שאלו האם אתה זה הבחור יעקב פראגער שמציעים אותך לקחת את בתי תחי", השיבו השאילת יעקב בחיוב. פקד עליו המהר"ם שיק שיואיל בטובו לומר את השיעור. השיבו הבחור שלא הכין עצמו לכך, אמר לו המהר"ם שיק בזה הלשון 'ווער ס'וויל מיין טאכטער מוז קאנען אום צוגערייט' [- מי שרוצה בבתי צריך שידע בלא להכין עצמו לכך], את פקודתו שמרה רוחו והרצה את השיעור.

ואכן בתחלת שנת תרכ"ז נתקשר בקשר שידוכין עב"ה הרבנית הצדקנית מרת בריינדל ע"ה בתו של המהר"ם שיק, ובאותה שנה אף באו בברית הנישואין, והיה סמוך על שלחן חותנו בחוסט במשך ו' שנים (עוד בענין זה ראה במדורנו בגליון ז).

הרבצת תורה ויראה בעיר חוסט

כמה שבועות אחר נישואיו באו הבעלי בתים לבקש מחותנו שיצוה עליו ללמוד עמהם, שאלו חותנו אם הוא מסכים לכך ואמר הן, ובמשך קרוב לששה שנים למד עמהם מדי שבת בשבתו, כמו כן היה דורש לפניהם מדי פעם בפעם.

סיפר הגה"צ רבי אברהם יהושע פריינד מנאסאד זצ"ל, שבעת למדו בחוסט אצל המהר"ם שיק, היה נוהג לילך בשבת לסעודה שלישית אצל חתנו השאילת יעקב, שהיה נוהג מנהג החסידים להאריך בסעודה שלישית, והיו קוראין אותו חסידישע שלש סעודות, והיה מאריך באמירת תורה בעת ההיא.

כדי להרגילו לברר הלכה לאמיתיה של תורה, נהג חותנו לשלוח לו שאלות שהגיעו אליו, ופקד עליו לברר את ההלכה על בוריה ולהציע לפניו את דעתו, ולפעמים צוה עליו להשיב גם כן להשואל, כפי שהוא כותב בהקדמת ספרו.

רב אדא בר אהבה

בשנת תרל"ג הציעו לו לעלות על כס הרבנות בעיר אדא והעיר הסמוכה לה פעטראוואסעללא, וכדי לתהות על קנקנם נסע לשבות שם בשב"ק פרשת פרה. בשובו משם היסס מלקבל את משרת הרבנות באדא, מחמת שהיא היתה מקום מודרני, אך חותנו דיבר על לבו שיקבל על עצמו את המשרה, שבנמקו שזהו תפקידם של הרבנים ללכת למקומות נדחים ולהרבות תורה ויראת שמים ולעשות נפשות לתורה ומצוות. כיבד השאילת יעקב את רצון חותנו וקיבל עליו את משרת הרבנות בעיר, כשחותנו מכהן בחיבה 'רב אדא' בר אהבה.

סכין טריפה דינו להינעץ בקרקע

באמת ובתום לבב מילא את תפקידו ולחם שם במסירות נפש לגדור גדר ולעמוד בפרץ ולהעמיד חומת הדת על תילה, ובעת הצורך העניש את החוטאים. כפי שהוא כותב בספרו תורת יעקב בפרשת וזאת הברכה: "לקהלתי בא לגור רשע אחד, והתחיל לדבר על לב בני ישראל ולהשחיתם, ונחלה על רגלו עד שהוכרחו לחתוך רגלו ואחר כך מת, ואמרתי על פי הגמרא שבת (קד, א) שקר אין לו רגלים, רק רגל אחד, כידיע".

מסופר גם כן באחד מתושבי העיר אשר שם משפחתו היה 'מעסער', והיה רשע ומחוצץ שהעז לפתוח חנותו בשבת, ועל אף אזהרתו של רבינו אליו כמה פעמים לנעול את חנותו המשיך לפתוח. עד שאמר רבינו: 'א מעסער' [- סכין] וואס איז טריפה שטעקט מען אריין אין דער ערד, היינו, סכין שנטרף נועצין אותו באדמה. וכך הוה.

מרבץ תורה לעדרים

על אף שהעיר אדא לא היה מקום מוכשר להחזיק ישיבה, כפי שכותב השאילת יעקב בהקדמת ספרו, מכל מקום היה מרבץ תורה לעדרים, כפי שנראה בין בתרי ספריו ובאגרות שנשתמרו ממנו ומתלמידיו.